

SAMUIL MICU

1745-1806

Samuil Micu, supranumit și Klein sau Clain, pe numele laic Maniu Micu, (n. septembrie 1745, Sadu, - d. 13 mai 1806, Buda, Ungaria) a fost un teolog, istoric, filolog, lexicograf și filosof iluminist român, reprezentant al Școlii Ardelene

A fost nepotul episcopului Inocențiu Micu. A învățat la Gimnaziul din Blaj, pe care l-a absolvit în anul 1762, după care a intrat în Ordinul bazilian, călugărindu-se sub numele Samuil (14 octombrie 1762). Mai târziu a fost hirotonit ieromonah și a continuat studiile la Seminarul pentru călugări înființat de episcopul Petru Pavel Aron (1762-1765); trimis apoi la Colegiul „Pazmanian” din Viena pentru studii de Filosofie și Teologie (1766-1772). Devine profesor de Etică și Aritmetică în Gimnaziul din Blaj (1772-1777); din nou la Viena ca „prefect de studii” în Seminarul Sancta Barbara (1777-1783), când face intense cercetări cu caracter istoric și își publică primele lucrări: reîntors la Blaj, în mănăstirea „Sf. Treime” (1783-1804), s-a dedicat în întregime studiilor teologice, istorice, lingvistice și traducerilor și spre sfârșitul vieții devine „cenzor” al cărților românești care apăreau în Tipografia Universității din Buda (1804-1806).

A redactat o serie de lucrări cu caracter istoric și lingvistic, prin care urmărea să informeze pe învățații străini despre originea romană a poporului și a limbii române, despre continuitatea românilor pe teritoriul fostei Dacii și, influențat de iluminism, a militat, în opera sa, pentru egalitatea în drepturi a românilor cu celelalte națiuni din Transilvania, pentru înlăturarea iobăgiei, numărându-se în mod firesc printre autorii cunoscutului memoriu oficial numit Supplex din 1791.

Autor de lucrări teologice și cuvântări, a tradus din Sfintele Părinți răsăriteni, a dat o nouă traducere a Bibliei, în 1795, a doua tipărită în românește, după Biblia de la București (cea a Episcopului Petru Pavel Aron, din 1760-1761, a rămas în manuscris până în anul 2005), și a fost unul din apărătorii vechilor rânduieli și tradiții răsăritene în cadrul Bisericii Române Unite cu Roma, ridicându-se împotriva încercărilor de centralizare ale episcopului Ioan Bob

Lucrări teologice

- *Carte de rogacioni pentru evlavia homului chrestian, Viena, 1779, 87 p. (Prima carte cunoscută, tipărită în românește cu litere latine);*

- *Disertație canonică de matrimonio juxta disciplinam Graecae Orientalis Ecclesiae*, Viena, 1781, 154 p.;
- *Disertatio de juniis Graecae Orientalis Ecclesiae*, Viena, 1782, 128 p. (trad. rom., Buda, 1828);
- *Propovedanie sau învățăături la îngropăciunea oamenilor morți*, Blaj, 1784, 140 p. (ed. a II-a, Sibiu, 1842, 220 p.; reed. de Ioan Nicorescu, Arad, 1907);
- *Theologia moralicească sau Bogoslovia carea cuprinde învățătura năravurilor celor bune și a viciilor creștinești din Sf. Scriptură și din Sfinții Părinți culeasă*, Blaj, 1796, 303 p.;
- *Cartea a doua a Theologiei moralicești carea cuprinde învățătura despre contracturi și osibite datorii a fiștecărui stat și despre darul lui Dumnezeu și Tainele Sfintei Biserici și celelalte*, Blaj, 1796, 370 p.;
- *Theologia dogmatică și moralicească despre Taine peste tot*, Blaj, 1801, 10 + 102p.,
- *Alte și apte lucrări despre Sf. Taine, fiecare cu titlul Theologie dogmatică și moralicească despre Taină*, Blaj, 1801-1802, cu peste 1000 p.;
- *Acatist sau carte cu multe rugăciuni pentru evlavia fiștecărui creștin*, Sibiu, 1801, XVII + 10 + 197 p.;
- *Istoria împărecherii între Biserica Răsăritului și a Apusului care s-a făcut pe vremea lui Mihai Cerularie Patriarhul Țăriigradului și a Săborului de la Florența*;
- *Carte despre descoperirea cea dumnezeiască, Despre Sfânta Scriptură, Istoria Noului Testament, Carte despre căsătorie*;
- *De datorile cinurilor călugărești, Cuvântări bisericesti sau Prediche*.

Traduceri

- *Între anii 1793 și 1795, a tradus și tipărit, la Blaj, Biblia, adică dumnezeiasca Scriptură a Legii Vechi și a ceii Noao (1240 p.), cu prefață a semnată de el, în care menționa că a „îndreptat graiul” Bibliiei de la București din 1688, dar o bună parte „din Vechiul Testament, mai mult cel nou, de pre cel elinesc al celor și aptezeci de dascăli i-am tălmăcit”, cuprindea note explicative, locuri paralele, scurte rezumate la fiecare capitol, scurte considerații isagogice la fiecare carte. Folosită de edițiile de mai târziu: Petersburg, 1819, Buzău, 1854-1856 și Sibiu, 1856-1858.*
- *Thomas a Kempis, De urmarea lui Hristos*, Blaj, 1812.
- *Lucian de Samosata (publicat de N. Lascu, în CC, an. XXII, 1942, nr. 1-6).*

Traduceri din Sfinții Părinți (rămase în mss.)

- *Sf. Vasile cel Mare: Rânduielele celor ce pusnicește sau singuri sau împreună preobște petrec*, 2 vol. (1780); *Cuvinte* (1788); *Învățăături ascetice* (1804); *Hotărâri scurte cu întrebări și răspunsuri* (1904); *Cuvinte între norod zise* (1805);

- *Sf. Ioan Gură de de Aur: Omilii sau Cuvinte în Evanghelia Sf. Iosif, 2 vol. (1797 și 1791);*
- *Sf. Ciril al Ierusalimului: Catehize sau învățături către cei ce vin la botez (1798); alte traduceri din Sf. Grigorie Teologul (Cartea despre fugă, Cuvinte);*
- *Sf. Ciril al Alexandriei, Sf. Efreem Sirul, Sf. Ioan Scărarul, Sf. Ioan Damaschinul, Sf. Teodor Studitul. Cuv. Dorotei, Canoanele săboarilor a toată lumea și a celor nameasnice și ale Sfinților Părinți, cele primite în Biserica Răsăritului (1904);*
- *Istoria bisericească, în 20 vol., a abatelui catolic francez Claude Fleury (1640- 1723) și anume 12 cărți, în 5 vol., care explică faptele petrecute până la mijlocul secolului al IV-lea.*

Lucrări filologico-istorice

- *Samuil Micu, Istoria românilor, ediție princeps după manuscrisul original, cu note și comentarii istorice de Ioan Chindriș, I-II, București, 1995, 522+496 [= 1018] pag.*
- *Elementa linguae daco-romanae sive valachicae, Viena, 1780, 94 p. (în colaborare cu Gheorghe Sincai, prima gramatică românească tipărită și prima cu litere latine); reeditată în 1980: Studiu introductiv, traducerea textelor și note de Mircea Zdrenghea, Cluj Napoca, 1980, XXX + 245 p.;*
- *Inițiator și redactor al unei mari lucrări lexicografice, care va fi continuată și dezvoltată de mai mulți cărturari și se va tipări la Buda, în 1825, sub titlul *Lexicon românesc-latinesc-unguresc-nemțesc*, cunoscut și sub numele de *Lexiconul de la Buda* (partea lucrată de el a fost publicată de Galdi Laszlo, sub titlul *Dictionarium valachico-latinum*, Budapesta, 1944).*
- *Brevis historica notitia originis et progressu nationis Daco-Romanae seu ut quidem barbaro vocabulo appellant Valachorum ab initio usque ad seculum XVIII (1778). Rămasă în manuscris, a fost publicată fragmentar de A. T. Laurian sub titlul „*Historia Daco-Romanorum sive Valachorum*”, în „*Instrucțiunea Publică*”, Iași, 1861, p. 67-118 și în „*Foaie pentru minte, inimă și literatură*”, XXV, 1862, nr.11 - 26 și 29 - 30); *Scurtă cunoștință a istoriei românilor* (1796, rămasă în ms., editată de Cornel Câmpeanu, București, 1963, XLIX + 237 p.);*
- *Responsum ad Josephi Caroli Eder - în *Supplicem Libellum Valachorum Transilvaniae iuxta numeros ad ipso positos* (ms. publicat de I. Pervain, în *Studii de literatură română*, Cluj, 1971, p. 44-72); *Istoria românilor cu întrebări și răspunsuri* (1791, ms.);*
- *Istoria, lucrurile și întâmplările românilor, acum într-acest chip așezate și din multi vechi și noi scriitori culeasă și scrisă, 4 tomuri I. Istoria românilor din Dacia. II. Istoria domnitorilor Țării Românești III. Istoria domnitorilor Țării Moldovei. IV.*

- *Istoria bisericească a Episcopiei românilor din Ardeal (rămasă în ms.; Un scurt fragment publicat în „Calendarul” de la Buda din 1806, p. 35-72, reprodus de C. Câmpeanu, op. cit., p. 131-157);*
- *Părți de lucrări de istorie bisericească publicate de T. Cipariu, în Acte și fragmente, Blaj, 1855;*
- *Cunoștință pe scurt a istoriei bisericești (ed. de Arhim. Veniamin Miclă), în ST, an. XXVII, 1975, nr. 5 - 6, 7 - 8 și 9 - 10; an. XXVIII, 1976, nr. 1 - 2 și 7 - 10; an. XXIX, 1977, nr. 1 - 2 și 5 - 8; an. XXX, 1978, nr. 1 - 2, 3 - 4, 5 - 8 și 9 - 10 (apoi în volum, sub titlul: Istoria bisericească Transliterare de pe manuscrisul original, studiu introductiv, note și glosar de... Mănăstirea Bistrița, 1993, 296 p.);*
- *Hronologia împăraților turcești, carei după împărații grecești au urmat la Târgu Mureș (ms.);*
- *Statuta sau legile scaunelor săsești din Ardeal care în toate judecățile și rânduielile politicești să se țină în scaunele săsești (mss. 1802).*

Lucrări de filosofie

- *Logica adică partea cea cuvântătoare a filosofiei, tradusă după Fr. Chr. Baumeister, Buda, 1799, 205 p.;*
- *Legile firei, etica și politica sau filosofia cea lucrătoare, 2 vol., după același, Sibiu, 1800, 428 p.;*
- *Învățătura metafizicii și învățătura politică (mss.);*
- *Filosofia, etica sau morală (mss.) - editate de Dumitru Ghișe și Pompiliu Teodor sub titlul: Samuil Micu, Scrieri filozofice, București, 1966.*